

наукових праць ПДАТУ. Вип. 17. 2009. С. 158-164.

6. Лаврук В.В., Лаврук О.С. Управління мотивацією інноваційної діяльності. Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Том 14, №1(51). Частина 1. 2012. С. 376-381.

7. Лукашевич Н. Деловая карьера как проблема менеджмента. Персонал. 1998. № 1. С. 46-53.

Янчевська Вікторія

Студентка 2 курсу

спеціальності «Облік і оподаткування»,

Науковий керівник: **Чорнобай Л.М.**

к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва,

торгівлі та біржової діяльності

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

СУТЬ, ФОРМИ І ФУНКЦІЇ КРЕДИТУ

Кредитні відносини функціонують у системі економічних відносин. В основі їх лежить рух особливого виду капіталу – позикового. Кредитні відносини – це частина економічних відносин, яка пов'язана з наданням коштів у позику і поверненням її разом із певним відсотком.

Кредит є формою вияву кредитних відносин. Він виражає економічні відносини між кредитором та позичальником, які виникають під час одержання позики, користування нею та її повернення.

Кредит поєднує у собі два процеси:

- акумуляцію тимчасово вільних коштів;
- вкладення або розміщення цих коштів.

Таким чином, кредит обслуговує більшу частину товарних потоків, замінюючи традиційні товарно-грошові зв'язки обмінного характеру. Він є важливим засобом забезпечення фінансово-господарської діяльності економічних суб'єктів.

Суть кредиту як економічної категорії виявляється в його функціях, розкриття яких дає змогу встановити зв'язок кредиту із системою економічних відносин.

Розглядаючи суть і функціонування кредиту в сучасних умовах, слід враховувати, що кредит – джерело формування основних і оборотних фондів; він збільшує швидкість обороту фондів. Кредит тісно взаємодіє зі збалансованістю економіки, що є найважливішою умовою ефективності суспільного виробництва – збалансованістю між тимчасово вільними ресурсами й обсягом коштів, що перерозподіляються. Недотримання цього балансу веде до перекручування природи кредиту і негативно впливає на грошовий обіг.

Тому, функції кредиту, пов'язаної із забезпеченням потреб обігу в платіжних засобах, то вона не набула однозначного тлумачення в літературі. Одні автори називають її просто емісійною функцією (Б. Івасів), другі – функцією утворення в обігу додаткової купівельної спроможності (А. Гальчинський), треті – функцією заміщення справжніх грошей в обігу кредитними операціями (О. Лаврушин). Такий різнобій узагалі породжує сумнів у тому, чи виконує кредит подібну функцію. Адже функцію емісії грошей насправді виконує банківська система. А той факт, що банківська система здійснює і кредитну діяльність, не дає жодних підстав поширювати її емісійну функцію на кредит як економічну категорію. Те саме стосується і сформульованої А. Гальчинським функції "утворення додаткової до наявної в економіці купівельної спроможності". Адже це та сама емісійна функція, тільки сформульована іншими словами[1].

Функція кредиту, що реалізується в грошовій сфері, полягає у тому, що кредит забезпечує найкращі передумови для ефективного регулювання обігу грошей в інтересах повного задоволення потреб економіки в платіжних засобах і підтримання достатньої для економічного розвитку стабільності грошей. Кредитний механізм дає можливість гнучко розширити масу платіжних засобів в обігу, коли потреба в них зростає: через збільшення маси

комерційних векселів та маси банківських депозитів завдяки прискоренню грошово-кредитного мультиплікатора, розширенню рефінансування комерційних банків центральним банком. При скороченні потреб обігу всі ці складові маси платіжних засобів можна також зменшити.

Кредитні відносини, у свою чергу, впливають на збалансованість економіки, регулювання (підтримку або оптимізацію) пропорцій суспільного відтворення між виробничою і невиробничою сферами. В Україні відбувається перехід позикових капіталів зі сфери виробництва у сферу обігу, що сприяє порушенню макроекономічної збалансованості. Кредит як один із факторів ринкових відносин впливає на товарно-грошову збалансованість, веде до збільшення виробництва товарів (а в 60-70-х роках, навпаки, викликав справжній товарно-грошовий дисбаланс, тому що гроші частково втратили товарне забезпечення)[2].

На діяльність підприємств кредит впливає через систему відносин комерційного розрахунку; зокрема, він впливає на відтворювальний процес через кругообіг і оборот фондів підприємств. Із суті кредиту випливає, що він виконує функцію перерозподілу вартості в процесі відтворення.

- *Перерозподільна функція* полягає в тому, що тимчасово вільні кошти юридичних і фізичних осіб за допомогою кредиту передаються в тимчасове користування підприємств і населення для задоволення їхніх виробничих і особистих потреб. Такий перерозподіл дає можливість прискорити залучення матеріальних ресурсів у виробниче й особисте споживання. Тому перерозподіляються не лише кошти, а й матеріальні ресурси.

- *Антипаційна (емісійна) функція* полягає у створенні кредитних грошей для грошового обігу, її виконує тільки банківський кредит. Методами кредитної експансії і кредитної рестрикції (звуження) регулюється кількість грошей в обігу, причому вилучення грошей з обігу за допомогою кредиту досягається важче, ніж їх випуск в обіг.

- *Контрольна функція* полягає в тому, що в процесі кредитного перерозподілу коштів забезпечується банківський контроль над діяльністю

позичальника. Можливості такого контролю випливають із природи кредиту. Варто наголосити, що, вступивши у кредитні відносини, одержувач кредиту також повинен контролювати свою діяльність для того, щоб вчасно і повністю повернути кредитні ресурси[1].

Банк міжнародних розрахунків (БМР) об'єднує на акціонерних засадах частину фінансових ресурсів центральних банків 30 країн, здійснює для них комерційні операції та бере участь в організації міжнародного валютного співробітництва. Створений у 1930 р. (м. Базель, Швейцарія). БМР виконує функції об'єднуючого центральних банків Європейських країн, Канади, Японії, та ПАР.

Тому, оборотність кредиту дає можливість не лише виявляти порушення процесу виробництва або реалізації продукції, а й стимулює підприємство не допускати їх, оскільки такі порушення призводять до виплати зайвих відсотків банку, до обмеження або повного припинення видачі кредитів.

Список використаних джерел

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 5-вид., стер. – К.: 2006. – с. 442-457.
2. Коцовська Р.Р., Павлишин О.П., Хміль Л.М. Банківські операції: Навчальний посібник УБС НБУ Знання :К.: 2010 с.390
3. Закон України « Про споживче кредитування» 2017, № 1 , с. 2